svobodna

LJUBLJANA

IZBERI SEBE!

AKC Metelkova mesto, Tovarna Rog, Kolizej svetujejo: avtonomijo, začasno rabo, redefinicijo javne oblasti

http://www.svobodnaljubljana.org

S pričujočo publikacijo skušamo vplivati na potek in izid lokalnih volitev v Ljubljani. V njej predstavljamo politično agendo, pretopljeno v konkretne zahteve. Od kandidatov in kandidatk za župana ali županjo ter svetnike in svetnice pričakujemo, da se do njih opredelijo. Agenda in zahteve so nastale v okviru karavane Svobodna Ljubljana, ki si je zadnji mesec nabirala moči v Rogu, na Metelkovi, v Kolizeju in v Mladinskem klubu Jarše. Ob tem opozarjamo, da gre naša karavana počasi, ker prihaja od daleč in gre še dlje. Na svoji poti povezuje in nosi sporočila o družbenih bojih, ki opredeljujejo življenje v mestu. Naše želje in potrebe se ostrijo v naših bojih proti totalitarnemu neoliberalnemu konsenzu, privatizaciji vseh aspektov življenja, gerontokraciji, neofašizmu, rasizmu, prekerizaciji življenja in v gradnji alternativnih prostorov, gojiščih naših želja in potreb, ki pa jih ne bodo mogli več dolgo omejevati. Do sedaj je morda šlo za gradnjo paralelnih realnosti, prihaja pa čas za ekspanzijo in kontaminacijo.

Gibanje Svobodna Ljubljana: poskus artikulacije agende, ki daje glas nevidnim

Na področju mesta Ljubljana delujejo in ustvarjajo številne samoorganizirane realnosti, ki že vrsto let gradijo alternativne prostore delovanja in drugačne družbene odnose. Ti prostori predstavljajo osvobojene cone, ki v praksi živijo avtonomijo in nov politični protagonizem – onkraj logike kapitala in struktur oblasti. Že pred časom je vzniknila ideja o oblikovanju skupne odprte platforme, ki bi črpala iz vseh izkušenj upora teh osvobodilnih gibanj in bi služila kot izhodišče za artikulacijo nove politične agende za mesto. Iz spoznanja, da Ljubljani daje obraz mnogo ljudi, ki so popolnoma izključeni iz klasičnih mehanizmov politične participacije, da je nujno okrepiti moč mesta nasproti nacionalni državi, in da nujno potrebujemo redefinicijo javnega, je zrasla odločitev o vzpostavitvi gibanja Svobodna Ljubljana, s ciljem artikulirati potrebe in vizije prebivalcev in prebivalk, katerih glasu se v igri protagonistov finančne in politične moči ne sliši. Na ta način želi, ne da bi sodelovalo na volitvah, aktivno poseči v dogajanja predvolilne kampanje in tudi vplivati na njen izid. Skozi odpiranje zamolčanih konfliktnih družbenih vprašanj, ki jih vzpostavlja kot del javne agende, pa se lahko konstituira kot avtonomna mrežno organizirana politična sila, ki bo migala tudi po volitvah. Svobodna Ljubljana ne bo izginila z volitvami. Njen namen je pokazati na vse cone diskriminacije v mestu in tako dati vidnost nevidnim, glas neslišnim, krik zamolčanim in jim omogočiti, da se neizbrisno zarišejo na socialni, politični in medijski zemljevid Ljubljane.

Iti na volitve?

Nihče pri zdravi pameti ne misli, da so volitve odrešujoče in da lahko o naših željah in potrebah govorijo izvoljeni predstavniki. Le zombiji so pripravljeni delegirati oblast in svojo usodo prepustiti drugemu. Seveda pa s tem ne pravimo, da so tisti, ki gredo na volitve, slaboumni in zombji. S tem tonom in s temi izrazi želimo povedati, da se politično življenje in politični angažma še zdaleč ne moreta zreducirati na pasivno ali aktivno volilno pravico. Po drugi strani pa lahko razumemo volitve tudi kot eden od instrumentov širjenja demokratičnih svoboščin in možnosti participacije. Dobro znan je primer iz tridesetih let prejšnjega stoletja, ko so španski anarhisti na volitvah glasovali za republiko in s tem odprli možnosti (ki so bile kasneje vojaško zatrte) za gradnjo svobodnejših družbenih odnosov. Gibanja proti rasizmu in za državljanske pravice so v okviru celokupne strategije (s ciljem odpraviti rasizem, diskriminacijo in izključevanje) kot taktični instrument uporabljala volitve.

Tak odnos do predstavniške demokracije in volitev lahko razvijemo zato, **ker imamo svoj projekt demokratične preobrazbe družbe – projekt, ki sloni na bazični participaciji, na gradnji novih prostorov svobodnega družbenega in političnega sodelovanja pri gradnji skupnega.** Na ta način lahko govorimo o kompostiranju oblasti in institucij, ki si jih zamišljamo kot krokodile, ki iz vode molijo glave, preko katerih skačemo na drugo stran reke. Pred časom smo govorili o razmerju med uporniki in demokrati. Prvi rabijo druge zato, da se družbene inovacije sedimentirajo in ohranijo, drugi pa prve zato, da ne postanejo birokrati in da se ne začnejo dojemati kot razsvetljeni vladarji, ki delijo pravico in resnico.

Mehanizem

Imamo torej svojo strategijo in cilj in znotraj njunih okvirov nam volitve predstavljajo zgolj taktični moment. Naš cilj je vzpostaviti svobodnejše prostore družbene in politične participacije. Za nas je privilegirana oblika političnega delovanja direktna akcija. Nobena obljuba in izjava o dobrih namenih ni omogočila niti Metelkove niti Roga. Svobodnejše prostore sodelovanja je v obeh primerih omogočila odločna akcija posameznikov in skupin, ki ne delegirajo oblasti. Prepričani smo, da je politični angažma v obliki direktne akcije temelj redefinicije javne oblasti, ki je nujno potrebna v obdobju dominacije finančnega kapitala. In na tej premisi stoji ali pade morebitno taktično zavezništvo med gibanjem Svobodna Ljubljana in kandidati na volitvah. Pred njih postavljamo zahteve, ki smo jih artikulirali v času karavane Svobodna Ljubljana. Njihovi odgovori bodo objavljeni na spletni strani www.svobodnaljubljana.org.

Agenda in zahteve

Mainstream agenda, ki jo vidimo na jumbo plakatih, televizijskih, radijskih in časopisnih oglasih, nastaja znotraj okvirov, ki so izključujoči. Denar, ki jih plača in ki stoji za njimi, ni odraz sveta, v katerem bi vsi svobodno in enakopravno sodelovali. Takšne predvolilne kampanje določajo formalni in neformalni kriteriji izključevanja. Znotraj njih sta naša družbena in politična participacija omejeni tako kvantitativno kot kvalitativno. Kvantitativno zato, ker je postal državljanski status (volilno pravico daje le status stalnega bivališča), ki je vse bolj odmaknjen in nedosegljiv za vse več ljudi, instrument hierarhičnega vključevanja oziroma izključevanja. Zaradi vse večje prekerizacije, statusne in socialne negotovosti, je vse več ljudi izključenih iz formalnih kanalov politične participacije. Kvalitativno pa zato, ker zanemarjajo in celo onemogočajo mozaik številnih inovativnih, alternativnih in izvirnih oblik političnega angažmaja in sodelovanja. V obstoječe oblike participacije vgrajujejo mehanizme nadzora in kanaliziranja, ki odrinjajo želje in potrebe mnogoterih ter dajejo prednost interesom koristoljubne peščice.

Ko torej govorimo o agendi in zahtevah, moramo najprej govoriti o okvirih, znotraj katerih se oblikujejo. Ti morajo nastajati brez mehanizmov izključevanja. In ravno takšne okvire in prostore skušamo tematizirati in vzpostavljati v Svobodni Ljubljani. V njih lahko vsakdo sodeluje pri proizvodnji skupnega. Državljanski in zaposlitveni status tukaj ne igrata vloge. Prav tako je nepomemben premoženjski cenzus. Šele tako lahko nastanejo agenda in zahteve, ki predstavljajo resnične želje in potrebe mnogoterih. In zgolj v takih okvirih se lahko uresničijo. Artikulacija zahteve in njeno uresničenje se zatorej zgodita hkrati. Med njima ni nobenega razmika, ki bi ga morala zapolniti posredovanje in predstavništvo. To je absolutna demokratična oblast.

Naše zahteve se zato osredotočajo na okvire, znotraj katerih se lahko artikulirajo in uresničijo. Postavljamo jih zato, ker hočemo zagotoviti obstoj prostorov samovladanja. In tako se glasijo:

1. Priznanje pravice do začasne rabe.
2. Spoštovanje avtonomije samoorganiziranih kulturnih in socialnih centrov.
3. Redefinicija javne oblasti na osnovi prepoznanja demokratičnega potenciala samoorganiziranih skupnosti.
4. Ker status stalnega prebivališča, ki je pogoj za formalno politično participacijo, številne izključuje iz formalnega političnega življenja, zahtevamo redefinicijo volilne pravice in njeno razširitev na vse prebivalce in prebivalke mesta, ne glede na njihov formalni status.

Konkretizacija zahtev

a.) Primer Metelkove

Prostori bivše vojašnice na Metelkovi so bili osvobojeni leta 1993. Takrat so mrežno organizirani posamezniki in posameznice ter skupine z zasedbo zavarovali kompleks pred rušenjem, ki so ga zaukazale desničarske mestne oblasti. Na ta način so ohranili enega od ključnih obetov, ki jih je nosilo gibanje za družbene spremembe iz osemdesetih let: znebiti se totalitarnih institucij in na njihovem mestu postaviti nove prostore svobodnega ustvarjanja in sodelovanja. Metelkova od takrat vseskozi kljubuje ofenzivi privatizacije in nacionalizma, ki vsiljujeta gospostvo kapitala. Na ta način Metelkova še vedno nosi prapor boja proti totalitaritarizmu, ki se danes kaže kot neoliberalno enoumje in pritiski h kulturni homogenizaciji. Metelkova je drugo največje kulturno prizorišče v Ljubljani. Njena vloga v gojenju in vzpodbujanju kulturnih in socialnih inovacij je nesporna. Zaradi njene odprtosti je postala izjemno pomemben prostor družbene agregacije in sobivanja, ki presega delitve, ki jih vsiljujeta kapital in njemu podrejene državne institucije. Metelkova je Babilon jezikov, ki sprejme vsakogar in je zato neprecenljiv prostor, v katerem nastajajo nove oblike sobivanja v mestu, ki postaja globalno.

Razburljivo poletje na Metelkovi z rušenjem Male šole in z nadlegovanjem raznih državnih inšpekcij je znak, da se je trinajst let tihe tolerance s strani države končalo. Zdajšna državna oblast z represivnimi organi pod krinko novih zakonov in uvajanja reda sili AKC Metelkova mesto k prenehanju produciranja neodvisne kulture, s čimer izgine tudi socialni moment prostora. **Zahteva, ki smo jo oblikovali v okviru gibanja Svobodna Ljubljana in zadeva Metelkovo je, da mestna oblast uporabi vsa razpoložljiva sredstva in jo ubrani pred represijo države.** Obenem zahtevamo, da prepoznanje izjemnega pomena Metelkove za kulturni in socialni razvoj mesta Ljubljana rezultira v iskanju zakonskih možnosti za definiranje posebnega statusa avtonomnih con. Mesto lahko v razmerju do države takšno pozicijo zagovarja na različne načine. Preko lobiranja, zakonodajne iniciative in v okviru lastne jurisdikcije. Od mestnih oblasti se tudi pričakuje, da ne bodo posegale v avtonomno organiziranost prostrov, kakršen je Metelkova.

b.) Primer Roga

Rog se je zgodil konec marca 2006, ko je mreža posameznikov in posameznic ter skupin zasedla že dolgo opuščeno tovarno Rog. Poimenovali so se za začasne uporabnike in uporabnice. V svojih javnih izjavah so definirali nov kontekst in novo generacijo zasedbeništva. Po konsolidaciji neoliberalnega kapitalizma, ki je nastal skozi proces radikalnega razslojevanja, obstajajo zaradi špekulativnih razlogov prazne zgradbe, v katerih lastniki ne izvajajo niti ekonomske niti socialne niti ekološke funkcije. Zato je takšne zgradbe legitimno zasesti in jih uporabljati za ustvarjanje javnega in skupnega dobrega. Tako kot veliko praznih zgradb v mestu obstajajo tudi številne družbene in kulturne dejavnosti, ki ne morejo pridobiti prostora, saj nimajo niti denarja niti političnih zvez. Začasni uporabniki in uporabnice bivše tovarne Rog so kot principe, po katerih se souporablja osvobojeni prostor definirali samoiniciativnost, nehierarhičnost, odprtost in skupno. Skupno je onkraj dihotomije zasebno-javno, saj z njim ne upravljajo niti zasebni lastniki niti javna birokracija, ampak v procesu urejevanja prostorov nastajajoča skupnost uporabnikov in uporabnic. Tako je Rog pravi laboratorij za redefiniranje javnega.
Politična zahteva, ki izhaja iz rogovske izkušnje, je priznanje legitimnosti začasne rabe. Od mestnih oblasti se pričakuje, da začasne rabe – zasedba praznih prostorov in njihova ureditev za socialne in kulturne dejavnosti – ne preganjajo in ovirajo, temveč da v njej prepoznajo mehanizem za oživljanje degradiranih con v mestu, za krepitev participativne demokracije v pravem pomenu, za nastajanje kulturnih in socialnih inovacij in za nastanek nove javne oblasti, ki temelji na samoorganiziranosti in samoiniciativnosti meščanov in meščank, torej vseh, ki živijo v mestu in ga s tem oblikujejo, ne glede na formalni status. Rog je gibanje in Rogovci so izjavili, da so v tovarni Rog le začasno. To pa mestnih oblasti ne odvezuje, da podelijo domovinsko pravico (materialno, pravno in politično) vsem dejavnostim, ki se krepijo in nastajajo v okviru začasne rabe kompleksa bivše tovarne Rog. Zahteva gibanja Svobodna Ljubljana, ki zadeva začasno rabo in Rog je, **da mestna oblast prepozna in vključi v svoje delovanje vse tiste dejavnosti, ki se tam razvijajo in zahtevajo institucionalizacijo.** Vsaka morebitna institucionalizacija pa mora upoštevati specifičnost odnosov, ki nastajajo v skupnih prostorih, kar pomeni, da mora upoštevati samoupravnost in avtonomijo.

c.) Primer Kolizej

Kolizej je paradigmatski primer prekernosti kot življenjske negotovosti v mestu Ljubljana. Gre za staro zgradbo v centru mesta, za usodo katere se spopadata investitor Anderlič in spomeniško-varstvena stroka. Pri tem se glas tistih, ki so si iz Kolizeja naredili dom, ne sme slišati. V Kolizeju se izraža ves cinizem oblasti, ki jo predstavljajo agenti finančnega kapitala. Nasilje, ki ga investitor izvaja nad stanovalci Kolizeja, ki nimajo druge možnosti, kot da vztrajajo v svojih domovih, predstavlja razširjeno nasilje, ki se dogaja marsikomu v mestu, ki se je znašel na poti megalomanskim investitorjem. Na tem primeru je očitno, da pravo in sodstvo delajo za bogate proti revnim. Trpljenje stanovalcev, ki bi naj zapustili svoje domove, ne da bi dobili nadomestna stanovanja, zahteva redefinicijo javne oblasti. Ta ne sme več biti zgolj birokratski servis za zadovoljevanje megalomanskih ambicij investitorjev, ampak mora prebivalke in prebivalce ščititi pred tovrstnimi zlorabami. Kolizej še stoji in daje dom njegovim stanovalcem zgolj zato, ker njegovi prebivalci vedo, da imajo pravice in da je treba pravice braniti tudi z družbeno nepokorščino.

Svobodna Ljubljana od predstavnikov mestnih oblasti zahteva, da v primeru Kolizeja spoštujejo voljo njegovih prebivalcev, saj jo narekuje temeljna pravica vsakogar do stanovanja. Zahtevamo, da se mestne oblasti aktivno vključijo v reševanje problematike Kolizeja in njegovih prebivalcev. Zahtevamo, da mestna oblast v svoje delovanje integrira pogum in odločnost Društva stanovalcev Kolizeja in da v mestu onemogoči možnosti za poslovanje brezvestnim investitorjem, kot je gospod Anderlič. Mestna oblast ima vpliv na definiranje okolja za življenje in poslovanje. Zato tudi lahko ustvari okolje, ki bo onemogočalo neetično poslovanje. Zahtevamo, da se vsem nezaželenim investitorjem in poslovnežem, ki prinašajo družbeno zlo, onemogoči delovanje v mestu.